

Ястшомб Н. В.<https://orcid.org/0009-0000-7090-0010>

Львівський національний університет імені Івана Франка

СПОРТ ЯК ЕЛЕМЕНТ ДИПЛОМАТІЇ У МЕДІАДИСКУРСІ ВОЄННОГО ЧАСУ

У статті досліджено воєнні трансформації глобального інформаційного простору, що актуалізують переосмислення функціональних можливостей спортивної журналістики, у межах якої спорт постає не лише сферою змагальної діяльності, а й інструментом символічної та публічної дипломатії. Аналіз сучасного медіадискурсу воєнного часу спортивної проблематики інтегрується у ширший комунікаційний контекст міжнародних відносин, націотворчих процесів, що супроводжується появою нових дискусійних практик, конфліктних інтерпретацій і дипломатичних наративів. Актуальність дослідження зумовлена зростанням ролі медіа у репрезентації спортивних подій як засобу міжнародної комунікації, консолідації суспільства та формування позитивного іміджу держави в умовах війни.

Мета дослідження полягає у концептуалізації спорту як дипломатичного ресурсу сучасного інформаційного середовища та виявленні специфіки його медіарепрезентації у воєнному контексті. Реалізація мети передбачає такі завдання: 1) окреслити теоретико-концептуальні засади інтерпретації спорту як інструменту публічної дипломатії у структурі сучасного інформаційного середовища; 2) визначити особливості медіарепрезентації спорту у воєнному контексті; 3) проаналізувати функціональний потенціал спортивної журналістики як дипломатичного ресурсу. Методологічна основа дослідження ґрунтується на поєднанні структурно-функціонального підходу, дискурс-аналізу, наративного аналізу медіатекстів.

Досліджено, що у медіадискурсі воєнного часу спорт виконує дипломатичну, консолідаційну й репрезентативну функції, формуючи наративи спортивного героїзму, громадянської відповідальності та міжнародної підтримки, а спортивна тематика водночас виступає простором публічних дискусій щодо санкцій, участі спортсменів у змаганнях і політизації спортивного руху, що підтверджує її значущий потенціал у системі сучасних медіакомунікацій та публічної дипломатії.

Ключові слова: спортивна журналістика, спортивна дипломатія, медіадискурс воєнного часу, націотворчість, міжнародна комунікація, інформаційне середовище.

Постановка проблеми. Воєнні трансформації глобального та національного інформаційного простору зумовлюють переосмислення функціональних характеристик журналістики, у межах якої спортивна тематика набуває нових змістових і комунікаційних вимірів. За словами дослідника А. Гусева «Сучасний професійний спорт – це не тільки комунікативний канал, а й спосіб задоволення потреб суспільства, елемент масової культури, «індустрія розваг», видовище. Це зумовлено поліфункціональністю професійного спорту, завдяки чому він культивується в різних сферах життя суспільства. Зазначимо, що водночас інтенсифікувався й процес розвитку масових комунікацій, пов'язаних зі спортом» [1, с.82]. У сучасному медіадискурсі спорт дедалі частіше

постає не лише сферою змагальної діяльності чи індустрією розваг, а й важливим ресурсом символічної та публічної дипломатії, що забезпечує конструювання міжнародних наративів підтримки, формування позитивного іміджу держави та актуалізацію націотворчих смислів. Розділяємо думку М. Коваленка, який зауважує, що «Спортивна дипломатія України знаходиться на етапі формування, проте вже зараз можна побачити ефективність цієї дипломатії. Наприклад, з початку повномасштабного вторгнення українським спортивним інституціям вдалося домогтися заборони участі російських спортсменів на десятках міжнародних змаганнях у різних видах спорту» [3, с. 24]. Особливої значущості цей процес набуває у воєнному контексті, де спортивні

події, персоналії та символічні жести інтегруються у ширший дискурс боротьби, стійкості та міжнародної солідарності.

Сучасне інформаційне середовище характеризується інтенсивною політизацією спортивної сфери, що проявляється у дискусіях щодо участі спортсменів у міжнародних змаганнях, санкційних практиках, бойкотах та символічних актах протесту, які отримують значне медійне резонування. Журналістика воєнного часу формує специфічну модель спортивного дискурсу, у якій поєднуються елементи героїзації, меморіалізації та дипломатичного позиціонування, що актуалізує потребу у науковому осмисленні механізмів конструювання відповідних наративів. У науковому дискурсі спортивна журналістика традиційно розглядалася переважно крізь призму жанрово-стилістичних, інституційних або комерційних характеристик, тоді як дипломатичний потенціал спортивного контенту та його роль у медіадискурсі воєнного часу залишаються недостатньо концептуалізованими. Така ситуація ускладнює системне розуміння функцій спорту як комунікаційного ресурсу, що здатний впливати на міжнародні відносини, формування колективної ідентичності та консолідацію суспільства в умовах кризових і воєнних викликів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика взаємодії спорту та медіа у масовому суспільстві, зокрема інституційні, функціональні й еволюційні характеристики спортивної журналістики, отримала наукове осмислення у працях А. Гусєва [1], Ю. Сазонової [7], В. Супруна та І. Томашевського [8].

Специфіка формування спортивного медіаконтенту, зокрема інформаційних приводів і тематичних моделей спортивної проблематики в інтернет-медіа та новинному дискурсі, стала предметом дослідження І. Регушевської та О. Ачилової [5], Т. Решетуки, О. Кушнір і Т. Вільчинської [6]. Теоретико-методологічні засади аналізу воєнного медіадискурсу та трансформації журналістики у період російсько-української війни розкрито у наукових розвідках О. Харченка [9]. Осмислення спорту як чинника національної єдності, дипломатичного позиціонування та інструменту протидії інформаційному впливу у воєнному контексті представлено у працях Є. Карпенка та Т. Хітрової [2].

Інтегроване осмислення спорту як елементу дипломатії у медіадискурсі воєнного часу потребує подальшого концептуального опрацювання.

Постановка завдання. Мета дослідження полягає у концептуалізації спорту як дипломатичного ресурсу сучасного інформаційного середовища та виявленні специфіки його медіареєнзації у воєнному контексті. Реалізація мети передбачає такі завдання: 1) окреслити теоретико-концептуальні засади інтерпретації спорту як інструменту публічної дипломатії у структурі сучасного інформаційного середовища; 2) визначити особливості медіареєнзації спорту у воєнному контексті; 3) проаналізувати функціональний потенціал спортивної журналістики як дипломатичного ресурсу.

Методологічна основа дослідження сформована з урахуванням міждисциплінарної природи спортивної журналістики та її функціонування у воєнному медіадискурсі, що зумовлює доцільність поєднання структурно-функціонального підходу, дискурс-аналізу, наративного аналізу та контент-аналізу медіатекстів. Застосування *структурно-функціонального підходу* дозволяє розглянути спортивну журналістику як складник системи соціальних комунікацій, що виконує низку взаємопов'язаних функцій у воєнному інформаційному просторі, зокрема дипломатичну, консолідаційну, репрезентативну та меморіальну. *Дискурс-аналіз* медіатекстів спрямований на виявлення смислових домінант, ідеологічних рамок і комунікаційних стратегій реєнзації спортивної проблематики у журналістському контенті. *Наративний аналіз* доповнює дискурсивну перспективу, дозволяючи зосередитися на структурі й семантиці медіаісторій про спортсменів, спортивні події та символічні практики воєнного часу.

Виклад основного матеріалу. У сучасному інформаційному середовищі спорт дедалі виразніше постає як комунікаційний ресурс публічної дипломатії, оскільки поєднує високу емоційну залученість аудиторій, регулярність глобальних подій і розгалужені медіаканали їхнього поширення. Спорт у медіадискурсі воєнного часу функціонує як інструмент символічної дипломатії, що транслює наративи міжнародної підтримки, стійкості та культурної присутності держави. Його національна складова проявляється у конструюванні національної ідентичності, зміцненні колективної пам'яті, реєнзації героїзму та консолідації суспільства, перетворюючи спортивні події на важливий чинник націотворчої комунікації. Така багатовимірність національно-символічних і дипломатичних функцій спорту зумовлює специфіку його медійного функціону-

вання, що реалізується через публічність і високий рівень видимості спортивних подій у сучасному комунікаційному просторі.

На відміну від «класичних» дипломатичних практик, спортивна комунікація працює в режимі масової видимості матчі, церемонії, заяви спортсменів і символічні жести стають публічними подіями, які легко перетворюються на знаки політичної підтримки, солідарності або протесту. Медіа, фіксуючи й інтерпретуючи ці події, виконують роль інституційного посередника між спортивним фактом і його суспільно-політичним смислом: саме в медіадискурсі спортивний епізод набуває значення міжнародного сигналу, а спортивна перемога конвертується у символічний капітал держави.

Функціональна структура інформаційного простору, яка продукує спортивну тематику виявляє властивість швидко переходити з площини «спеціалізованих» новин у загальний порядок денний. Цьому сприяють конвергентні механізми поширення, такі як новинні медіа, спеціалізовані спортивні редакції, соціальні платформи, стрімінгові сервіси та персональні канали спортсменів формують єдину комунікаційну екосистему, де повідомлення циркулюють між сегментами аудиторії та множаться через репости, цитування і вторинні інтерпретації. Відтак публічна дипломатія спорту реалізується не тільки через подію, а й через її медійне «життя», характеризуючись специфікою заголовків, фреймовим пояснення, добром цитат і акцентуацією на символічних деталях, які зафіксовано. За словами В. Павленка «На відміну від військового, воєнний медіадискурс не є інституційним типом дискурсу. Це означає, що відправник повідомлення не виступає як представник «військового» соціального інституту, а отже, і формує медіаповідомлення інакше, з огляду на те, що одержувач цього повідомлення – людина необізнана у воєнній специфіці» [4, с. 128] і продовжує дослідник «воєнний медіадискурс виступає інструментом відображення, пізнання і створення світу. Активно оперуючи знаками, він створює нові смисли – системи референційних значень, з якими співвідноситься певний знак. Моделювання і подальша інтерпретація картини світу за допомогою воєнного медіадискурсу насамперед пов'язана з тим, як і хто саме репрезентує і декодує воєнне повідомлення. У воєнному медіадискурсі традиційне розуміння будь-якого знаку може змінюватися під впливом контексту, тобто в «мирній» ситуації цей знак розуміється

інакше, ніж у «воєнній», або змінюється його конотативне наповнення» [4, с. 129]

Воєнний контекст радикалізує медіадискурсивну тенденцію і водночас ускладнює її, оскільки спортивний медіадискурс опиняється в зоні перетину щонайменше трьох смислових ліній: консолідації всередині суспільства, міжнародного позиціонування та дискусійності щодо «меж» політизації спорту. Як зазначають дослідники Є. Карпенко і Т. Хітрова «головна проблема спорту полягає у тому, що після 24 лютого 2022 року першості України в усіх видах припинились. Величезна кількість спортсменів не має змоги тренуватись, не кажучи вже про змагання» [2, с. 141].

У національних медіа спортивні сюжети набувають додаткового виміру націотворчості, де спорт подається як форма культурної присутності нації у світі, як доказ життєздатності соціуму, як мова символічного спротиву. Розділяємо думку, що «після 24 лютого 2022 року інформаційне поле спортивних видань стало чітким віддзеркаленням настроїв українського суспільства і «вибухнуло» активною позицією підтримки своєї держави, армії і народу. Підтвердженням цьому є різноманіття заголовків інформації зі світу спорту, які все більше нагадують зведення про боротьбу з російською агресією» [5].

Це добре помітно у логіці подання матеріалів у Суспільне Спорт та у великих новинних редакціях на кшталт «Української правди», де спортивні інформаційні приводи часто супроводжуються контекстом війни (збір коштів, підтримка військових і постраждалих, позиційні заяви спортсменів, реакції міжнародних структур). Таке «вшивання» воєнної семантики в спортивний матеріал змінює композицію повідомлення і спортивний факт виступає ядром, але сенсова рамка вибудовується навколо стійкості, гідності, солідарності, пам'яті. Паралельно формується міжнародний вимір спортивного медіадискурсу воєнного часу, де спорт стає майданчиком моральної оцінки та інструментом публічних сигналів. У матеріалах міжнародного медіа BBC Sport українські спортивні історії часто подаються в оптиці «людського виміру» війни через персональні траєкторії атлетів, тренування в умовах небезпеки, участь у благодійних кампаніях і символічні акти підтримки. Водночас міжнародні медіа фіксують і дискусійні площини, наприклад, дебати про допуск представників держави-агресора до змагань, позиції федерацій, аргументи «про нейтральність» і контраргументи

«про відповідальність», що структурує дискурс навколо категорій справедливості, санкційної політики та етичних стандартів спорту. Такі публікації не просто відображають події, а вони стають частиною дипломатичного процесу, адже впливають на громадську думку й легітимізацію рішень міжнародних інституцій у спортивній сфері. У воєнному медіадискурсі помітним стає й феномен «дипломатичного жесту» як окремого інформаційного приводу, наприклад, хвилини мовчання, публічні звернення, демонстрація національної символіки, благодійні матчі, відмови від рукоштовань або спільних фото з представниками агресора. Такі епізоди медіа здебільшого інтерпретують як знакові події, що мають символічну вагу, а не як «деталі» спортивного ритуалу.

Для внутрішньої аудиторії вони працюють як інструмент моральної консолідації, для зовнішньої, як коротке й зрозуміле повідомлення про позицію, цінності та межі прийнятності. Саме тому спортивний дискурс воєнного часу набуває високої конфліктогенності, де будь-яка «нейтралізація» контексту або спроба звести подію лише до результату може сприйматися як зміна рамки від підтримки до байдужості. У цьому полягає одна з ключових проблем, кол спорт як глобальна індустрія тяжіє до нормалізації й «аполітичності», натомість воєнна реальність вимагає етичного маркування і публічного позиціонування, а медіа стають простором зіткнення цих логік.

Функціональний потенціал спортивної журналістики як дипломатичного ресурсу проявляється у здатності поєднувати інформаційне, символічне й мобілізаційне навантаження в межах одного медіаповідомлення. Погоджуємось із дослідниками, які зазначають, що «український спорт у час війни зазнає значних випробувань, водночас продовження діяльності та підтримка спортивної галузі є важливим чинником демократичного поступу українського суспільства в сучасних умовах. Спортивна журналістика тепер поєднує функцію інформування суспільства про галузь спорту із функцією висвітлення впливу війни не неї» [2, с. 143].

Спортивна журналістика забезпечує міжнародну видимість держави через регулярні глобальні події, де національна присутність є структурно закладеною (збірні, прапори, рейтинги, офіційні церемонії). Спортивна журналістика виконує роль каналу міжнародної комунікації, завдяки популярності спорту повідомлення про

війну, солідарність і підтримку можуть доходити до аудиторій, які не споживають політичні новини або уникають «важкого» контенту. Саме в цьому розрізі відкривається специфічний дипломатичний ресурс, коли спорт дозволяє говорити про війну у форматах, які мають широкий охоплення і високий рівень довіри, але при цьому не втрачають символічної переконливості.

Ефективність такого ресурсу залежить від якості медіаконструювання, від того, чи зберігається баланс між спортивною професійністю (аналітика, фактологія, жанрові стандарти) та суспільно значущою рамкою (етика, солідарність, відповідальність). У воєнному контексті спортивна журналістика опиняється перед викликом подвійної легітимації, а саме: з одного боку, вона має лишатися компетентною в «мові спорту», з іншого бути здатною артикулювати дипломатичні смисли без пропагандистської прямолінійності. Напруга між спортивною автономією і політико-етичною детермінацією воєнного часу формує дискурсивне поле, у якому спорт стає елементом дипломатії, а медіадискурс механізмом його смислової реалізації.

Висновки. Спорт у сучасному інформаційному середовищі функціонує як важливий ресурс публічної дипломатії, здатний транслювати символічні повідомлення міжнародній аудиторії та формувати позитивний імідж держави у глобальному медіапросторі. Аналіз медіарепресентації спорту у воєнному контексті засвідчує трансформацію спортивного медіадискурсу у поліфункціональну комунікаційну модель, де результат змагання поєднується з наративами стійкості, солідарності та дипломатичного позиціонування. Спорт у медіадискурсі постає не лише як сфера досягнень, а й платформа публічного діалогу, де відображаються моральні оцінки, дискусії щодо політизації спорту та етичні межі міжнародної взаємодії. Спортивна журналістика у воєнному медіадискурсі реалізує консолідаційну, репрезентативну та дипломатичну функції, забезпечуючи внутрішню мобілізацію аудиторії та водночас міжнародну видимість держави. Через систематичне висвітлення участі спортсменів у глобальних змаганнях, благодійних ініціативах і символічних акціях підтримки медіа формують образ спортивного героїзму, який поєднує професійні досягнення з громадянською відповідальністю. Така комунікаційна модель сприяє накопиченню символічного капіталу держави та посиленню її дипломатичного потенціалу у міжнародному інформаційному просторі.

Воєнний контекст зумовлює підвищену конфліктогенність спортивного дискурсу, що проявляється у публічних дебатах щодо допуску спортсменів до змагань, санкційних практик і меж нейтральності спорту. Медіа, інтерпретуючи ці дискусії, виконують роль не лише ретранслятора подій, а й активного учасника формування дипломатичних наративів, що підсилює їхню значущість у системі сучасних міжнародних комунікацій. Функціонування спорту

як елемента медіадискурсу воєнного часу постає як багатовимірний комунікаційний феномен, що поєднує символічні, інформаційні та дипломатичні функції. Його інтеграція у сферу публічної дипломатії відбувається через медіарепрезентацію спортивних подій і персоналій, яка формує міжнародні наративи підтримки, сприяє консолідації суспільства та забезпечує культурну присутність держави у глобальному інформаційному просторі.

Список літератури:

1. Гусев А. В. Спорт і медіа в масовому суспільстві: проблеми взаємодії. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2015. № 2. С. 81–86.
2. Карпенко Є. І., Хітрова Т. В. Спорт і спортивна журналістика в умовах війни. *Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі* : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (Запоріжжя, 2 листоп. 2022 р.) / за ред. В. Л. Погребної та ін. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. С. 140–143.
3. Коваленко М. Спортивна дипломатія України як протидія російському впливу в умовах російсько-української війни. *Травневі студії: історія, міжнародні відносини* : зб. матеріалів VI Міжнар. наук. конф. студентів і молодих вчених «Травневі студії 2024: історія, археологія та міжнародні відносини в умовах війни». Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2024. Вип. 9. С. 24–26.
4. Павленко В. Основні дисциплінарні підходи до вивчення воєнного медіадискурсу. *Communications and Communicative Technologies*. 2016. № 24(12). С. 127–132.
5. Регушевська І. А., Ачилова О. Л. Специфіка спортивних інформаційних приводів у сучасних інтернет-медіа України. (2023). URL: <https://www.economy-confer.com.ua/full-article/4502/> (дата звернення 18.02.2026)
6. Решетуха Т., Кушнір О., Вільчинська Т. Проблемний дискурс підсумкових випусків новин регіональних телеканалів (на прикладі «TV-4» та «ІНТБ»). *Communications and Communicative Technologies*. 2025. № 25. С. 45–54.
7. Сазонова Ю. О. Спортивна журналістика України: історія, еволюція, трансформація : монографія. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 276 с.
8. Супрун В. М., Томашевський І. В. Спортивна журналістика в сучасному медіадискурсі України. *Таврійські філологічні наукові читання* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 28–29 січня 2022 р.). Київ : Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, 2022. С. 196–198.
9. Харченко О. Громадянська журналістика в Україні та глобалізаційні медіапроцеси в період російсько-української війни. *Інтегровані комунікації*. 2023. № 2 (16). С. 63–66.
10. Boyle R. *Sports Journalism: Context and Issues*. London : SAGE Publications, 2019. 208 p.

Yastshomb N. V. SPORT AS AN ELEMENT OF DIPLOMACY IN THE MEDIA DISCOURSE OF WARTIME

The article examines the wartime transformations of the global information space, which actualize the rethinking of the functional capabilities of sports journalism, within which sport appears not only as a sphere of competitive activity, but also as an instrument of symbolic and public diplomacy. The analysis of the modern wartime media discourse of sports issues is integrated into the broader communication context of international relations, nation-building processes, which is accompanied by the emergence of new discursive practices, conflict interpretations and diplomatic narratives. The relevance of the study is due to the growing role of the media in the representation of sports events as a means of international communication, consolidation of society and the formation of a positive image of the state in wartime conditions. The purpose of the study is to conceptualize sport as a diplomatic resource of the modern information environment and identify the specifics of its media representation in the military context. The implementation of the goal involves the following tasks: 1) to outline the theoretical and conceptual principles of the interpretation of sport as a tool of public diplomacy in the structure of the modern information environment; 2) to identify the features of media representation of sports in a military context; 3) to analyze the functional potential of sports journalism as a diplomatic resource. The methodological basis of the study is based on a combination of a structural-functional approach, discourse analysis, and narrative analysis of media texts.

It has been studied that in the media discourse of wartime, sports perform diplomatic, consolidating, and representative functions, forming narratives of sports heroism, civic responsibility, and international support, and sports topics simultaneously serve as a space for public discussions regarding sanctions, athletes' participation in competitions, and the politicization of the sports movement, which confirms its significant potential in the system of modern media communications and public diplomacy.

Keywords: *sports journalism, sports diplomacy, wartime media discourse, nation-building, international communication, information environment.*

Дата першого надходження статті до видання: 21.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 23.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 14.05.2026